

MOREA BANIĆEVIĆ

MESEČARI
MONTERIJERA

■ Laguna ■

*Mojoj tetki Marini Banićević,
koja me naučila da letim u snovima.*

Sadržaj

Giga i Elena	11
Glas	18
Jutro	24
Razred od njih dve	27
Nikolin san	31
Kao ostali	33
Mali brat	36
Sveno dete	39
Gošća	42
Noćna svetla	45
Ulov	49
Ljutiti zarobljenik	55
Zloban smeh	59
Unuk i deda.	63
Krik i bes	66
Ljudi grada Monterijera	71
Udar	73
Iz mraka.	76
U mrak	78

Pridošlica	82
Noćni putnici.	86
Filijas Hejs	91
Priča o tri koloseka.	96
Odluka	104
Odlazak	109
Pesnik	113
Povratak u grad	117
Habi Saron	119
Robovi straha.	126
Pesma Ptici	130
Drugi	133
Ptica	140
Naočare	144
Plan	155
Izviđački kompas.	158
Napadači	166
Stara razglednica.	169
Izabela.	174
Soba s pogledom na more.	180
Obračun na javi	190
Uspavanka	193
Mama	202
Iznenadenje.	209
U Nikolinom snu.	215
Kod dede	222
Povratak Pesniku.	225
Čega se boji Temho	230
Susret	237
Košmar	243
Buđenje	248
Elena i Giga.	251

*Nu-ni, nu-ni, dete moje
Gledam milo lice tvoje
Tvoje malo lice
Oči žene-ptice*

*Nu-ni, nu-ni, dete moje
Šta je moje, to je tvoje
Kroz snove ti me vodi
Tamo me oslobodi*

*Nu-ni, nu-ni, dete moje
Snage snova sve su tvoje
Na svetlu i u tami
Mi nikad nismo sami*

Giga i Elena

– Dole! – ljutiti glas prekinuo je žamor sastavljen od uzvika, brbljanja, svađe, smeha i svega ostalog čime deca komuniciraju u slobodno vreme.

– Silazi, smesta! – insistirao je glas.

Giga je pogledala preko ograde. Glas je izvirao iz usta njene majke. „Uh“, pomislila je, „ovo neće na dobro izaći“.

Ako biste hteli da upadnete u nevolju, napravili biste neku glupost u školi. Ali ako biste ZAISTA hteli da upadnete u nevolju, sve što treba jeste da se popnete na stari brod. To je bila najveća zabrana. Bezbrizno se uzverati na taj stari i zapušteni komad gvožđa, usidren u luci već više decenija. Samo treba pregristi strah i sa stene se prebaciti na pramac, jer je brod bio visok i sa strane mu se nije moglo prići. Ispod te ogromne gvozdene ribe, gotovo bakarne boje, more je klatilo lanac zakačen za sidro, koje je zarilo svoje kandže u morsko dno i tako stajalo već ko zna od kada. Međutim, njegovim sadašnjim putnicima to nije smetalo. Brod je bio pun prolaza, kabina, skladišta, kuka i instrumenata. Bio je sjajan i zabranjeni lavirint za nekoliko generacija dece, čija

se znatiželja posle pretvarala u strah za svoju decu, i tako naraštajima.

– Šta ćeš da napraviš? – došapnula je Klara prijateljici. – Kako je uopšte znala da si ovde?

Giga nije znala da odgovori na ovo pitanje, pa je na lice navukla sumoran izraz. Uzdahnula je i krenula da silazi s broda. Rukom se pridržavala za metalne delove možda još i opreznije nego inače, znajući da je majčine oči zabrinuto prate. Na brodu je još uvek bila tišina. Grupa od dvadesetak dece pažljivo je pratila njene korake. Nekima je to bilo smešno, dok su se drugi pitali čije sve roditelje poznaje Gigina mama, odnosno, ko će još večeras biti u nevolji. Pri silasku, Giga je još uspeła da uhvati pogled devojčice duge kestenjaste kose, koja ju je prostrelila pogledom.

Mamina se udaljenost smanjivala, a njen besni pogled odavao je i olakšanje. Uхватила je kćer za ruku i privukla je sebi. Zatim je nešto spazila.

– Jesi li se na brodu ogrebala? Na staro gvožđe? Šta je to s tobom, zar želiš da dobiješ neku infekciju, tetanus?

Giga zapravo uopšte nije primetila ogrebotinu, ali se pravila da zna otkud joj.

– Nisam, mama – branila se kći – u školi sam se ogrebala.

– Proklet bio i taj brod! Hiljadu sam ti puta rekla da ne ideš više gore!

Giga je spustila glavu. Njen se pogled zaustavio na četvoro-godišnjem dečaku, koji je držao mamu za ruku i gledao svoju sestru.

– Jesi li me čula?

– Jesam – skrušeno je rekla Giga.

– I?

– I, šta?

– Kako šta, zar si gluva? Ne želim da te više vidim gore, je l' ti jasno?

– Da – odgovorila je Giga što je kraće mogla, jer joj se činilo da je tako i njena laž manja.

– Dobro onda – mama je ublažila ton – idemo kući.

Giga i njena mama sele su u auto parkiran na obali. Krenule su kući. Devojčica je zamišljeno gledala kroz prozor. Iza nje su se smanjivali zabranjeni brod i luka, a povećavala brda koja su okruživala grad na poluostrvu. Pogledom je pratila šumu čije su krošnje krojile tamnozelenu ivicu i bacale hlad na veliki deo puta. Crni kotari. Ime su dobili po visokim zimzelenim stablima, tipičnim za ovo podneblje. Giga je mislila da je nepravедno tako lepu tamnozelenu boju nazivati crnom. Između stenovite obale i Crnih kotara protezalo se naselje, leti omiljeno turističko odredište, s ostatkom kopna spojeno auto-putem. Grad je nazvan Monte Rivijerom, upravo zbog povezanosti brda i obale, ali su ga s vremenom jednostavno preimenovali u Monterijer. Svega je bilo onde. Od pitoreskних kućica, odmarališta i imanja na ivicama grada, sve do starih trgova, kamenog jezgra, manjih modernih naselja sa stambenim zgradama i hotelima u centru. Okružen livadama, močvarama i rtovima, godinama je plenio pažnju turista koji su ga leti osvajali vikom i žamorom, a otpočnuo bi tek ostalim godišnjim dobima kada bi interesovanje naglo nestalo, a mrak se ranije spustio na vrhove tamnih stabala.

Giga se naslonila na Nikolinu stolicu za decu i razmišljala o tome odakle joj uopšte ideja da se popne na zabranjeni brod, uprkos upozorenjima, pretnjama i strogoj zabrani. Setila se. Ideja joj je sinula u školi. Ujutro toga istog dana.

* * *

Razred je vrveo od dece koja su u učionicu stigla pre učitelja, pa su se svojevóljno razmestila po redovima, bacajući torbe i

jakne u vazduh, trčeći oko klupa, šarajući po tabli. Neki su se popeli na ragastove velikih prozora gde je svetlo bilo odlično za fotografije na mobilnom. Jedna devojčica je skinula sa školskog panoa pribadaču i njome ganjala svoju prijateljicu, koja je vrištala smejući se. Dečak s pamučnom kapom imao je slušalice na ušima i sedeo je u zadnjoj klupi kao da je sâm na nekom oblaku do kojeg ništa ne dopire. Ritmički je mahao glavom gore-dole, verovatno u ritmu muzike.

U vazduhu su načas prestale da promiču torbe, ali je zato preletela jedna pernica, a za njom se prolomio uzvik:

– Idiote!

Elena je jurnula na dečaka kod koga je pronašla svoju pernicu, koja je maločas letela po učionici. Nimalo je se nije ticao veseo običaj krađe i dobacivanja tuđim stvarima. Uopšte, bila je glupa ideja njoj bilo šta uzeti.

Sveskom je tresnula dečaka po glavi. Ovaj je instinktivno podigao ruke u odbranu. Devojčice sa ragastova prozora su to glasno odobrile:

– Daj mu opet!

Elena je spustila svesku, zbacila dugu kestenjastu kosu i sa svojom pernicom krenula prema desnom uglu učionice. Na klupu je istresla sav sadržaj, a zatim je pernicu nonšalantno bacila ravno u kantu za smeće.

Pređašnji nedozvoljeni vlasnik pernice izgledao je zapanjeno.

– Zašto si bacila pernicu? – uspeo je da izusti.

– Zato što smrdi na tebe – odvratila je Elena, a njene su prijateljice prasnule u smeh.

Zadovoljna pribavljenim odobravanjem, Elena se elegantnim korakom vratila na svoje mesto. Tada je, u mnoštvu zadivljenih ili rezervisanih pogleda, opazila i jedan pomalo uplašeni.

– A u šta ti buljiš, ti... moruzgvo?

Ponovno se začula eksplozija smeha, ovoga puta ne samo od hora sa prozorskog ragastova.

Giga je progutala bolnu knedlu. Gotovo preterano pegava i debeljuškasta, kratke kovrdžave crvene kose, bila je jedna od dražih inspiracija Eleninog podrugivanja. Giga se zapravo zvala Lucija, iako su njeno pravo ime izgovarali samo učitelji, a svi ostali su je još od vrtića zvali Giga, po tada vrlo popularnoj lutki jarkocrvene kovrdžave kose i pegava lica. Lutka Giga odavno je prestala da bude popularna, ali Lucijin je nadimak ostao.

– Moruzgva, da, moruzgva – kreveljile su se devojčice, pogotovo Katja, koja je sedela u klupi pored Elene – baš kao ona morska četka. – Pritom je mislila na životinju o kojoj su učili iz biologije.

Gigina je kosa, naime, možda i mogla podsećati na moruzgvine morske pipke.

– Kako se samo toga setila – smejali su se i dečaci, čak i onaj zbog čijeg je „smrada“ pernica završila u kanti za otpatke.

– Jesi li probala hemijskom da spojiš te tačkice na licu? – upitala ju je Katja. – Možda ti ispadne oblik hobotnice?

– Pre škampa! – zauralala je Elena. – Vidiš da ima antene! – prstom je pokazala na Gagine neposlušne šiške.

Giga je ćutala i otvorila svesku. Njene su pege i crvena kosa bile svakodnevni predmet sprdnje. Odlučila je da se pravi da nešto čita kako bi je što pre ostavili na miru.

Osetila je bockanje u leđima.

– Pusti ih – došapnula joj je vlasnica olovke koja je bockanjem nastojala da zadobije Giginu pažnju. – Glupi su skroz.

Giga se zahvalno okrenula prema Klari, ali ništa nije odgovorila.

Taktika je delovala. Eleni je zadirkivanje Gige bio prolazni izazov, pa je promenila temu. Začas je ležerno tipkala po svom mobilnom.

– Danas ne idem na dopunsku iz fizike – rekla je devojčica ne skidajući pogled s ekrana. – Ajmo na brod.

– Nema šanse, stara bi me ubila – rekao je jedan dečak.
– Ne smem tamo ni mrtav.

– I mene – nadovezala se Katja.

– Ja imam trening – rekla je jedna visoka plava cura – pa ne mogu.

– Ko te tera da ideš – odbrusila je Elena. – Ja definitivno idem na brod danas – podigla je glas da je čuje bar veći deo razreda.

Ovo „ja idem“ imalo je težinu kad bi ga izgovorila ova visoka, zgodna devojčica, duge kestenjaste kose i bademastih očiju tamne boje. Većina razreda okrenula se u tom pravcu, osim možda grupice od šest učenika koji su se družili isključivo međusobno.

– A dopunska?

– Boli me briga za šugavu dopunsku.

Curama sa ragastova ideja je zazvučala zanimljivo. Naime, brod je nudio ne samo opasnost, već i mogućnost za odlične fotografije. Sebe samih, naravno. Osim toga, popeti se na brod značilo je biti hrabar. Neka se zna, na brod nije išao baš svako.

Giga je opet osetila vrh olovke u leđima.

– Ideš? – upitala ju je Klara.

– Ne smem – odvrtila je Giga. – Moram kući.

– Daj, idemo i mi! – navalila je Klara. – Svi će ići!

– Šta da kažem mami?

– Pošalji joj poruku da smo nakon fizike ostali da nadoknadimo matematiku – predložila je Klara.

To je bilo izvodljivo. Giga je pogledala u Klaru, u Elenu, zatim i u ostatak razreda. Znala je da druge nije briga hoće li ići, ali je htela da ih bude. Zato je odlučila da će ipak ostati uz razred.

– Svi idu! – rekao je jedan dečko koji je brzo procenio veličinu odvažne ekipe. – Svi osim onih tamo i Jakova! – pokazao je na dečaka koji je ćutao procenivši da mu taj iznenadni izlet može doneti više štete nego koristi. Ostali koji nisu išli slegnuli su ramenima.

– Mi smo već stoput bili tamo – rekla je jedna devojčica iz te grupe s dugom kovrdžavom kosom, dok ih njen suvonjavi prijatelj nije ni udostojio komentara, već im je pokazao nepristojan prst.

– I bolje – odvrtila je Elena. – Ko bi vas i hteo tamo, pacijenti.

Slušajući razgovor, Giga se još više nosom udubila u svesku s laganim osećajem zadovoljstva što je ipak deo razreda. Uprkos svemu. Niko je, barem zasad, nije prozvao čudakinjom.

U tom času u učionicu je napokon stigao učitelj, čime se petominutna pauza završila.

Giga je opazila da je neko krišom izvadio pernicu iz smeća.

Glas

Gigina mama u pidžami sedela je pred televizorom i menjala kanale. Pored nje se na podu igrao Nikola. Giga je prišla i zagrlila ga, rukom mu pritom veselo razbarušivši kovrdžavu smeđu kosu. Dečaćić je rukama obuhvatio sestru, ali ništa nije rekao. Ne zato što nije hteo, već zato što Nikola nije govorio. Nikad. Gigina mama odvela ga je na sve moguće pretrage, ali ništa se nije otkrilo. Nisu pronašli fizički uzrok njegovog ćutanja. Mama je zbog toga tako često bila na ivici plača. Ne bi joj pomagalo ni kad bi je Giga uveravala da Nikola jednostavno ne želi da govori. Nekako je tako osećala. Sve što je hteo, njen mali brat je vrlo dobro znao da objasni rukama i izrazima lica.

– Jesi li još ljuta?

– Jesam malo – odvrtila je mama sumorno. – Šta bi tata rekao da zna da si se penjala?

Ona zaista i jeste još uvek bila ljuta, a Giga je to znala. Mama bi uvek upitala ovako nešto kad bi htela dopreti do Gige, a njena kći na to obično ne bi mogla pronaći odgovor.

– Ne znam – odgovorila je Giga, iako je i to bila laž. Primećila je da u poslednje vreme više laže, a uopšte nije znala zašto.

Devojčici se činilo da njena mama preterano brine. Jednom prilikom su bili na izletu u vodenom parku. Taj vodeni park bio je jedna od najzabavnijih stvari u gradu. Tamo su se slavili dečji rođendani, održavale zabave i letnje igre. Svašta se onde moglo naći. Od visokih tobogana sa kojih bi deca brzinom munje ispadala u bazene, gumenih dvoraca po kojima se moglo divlje skakati, pa sve do naprava razne vrste koje su se vozile po vodi. Svi su hteli tamo sa svojim porodicama. Gigi i Nikoli poseta parku bila je nesvakidašnje zadovoljstvo.

Dok je mama kupovala slatkiše, Giga je uzela svog tada dvogodišnjeg brata i otišla u jedan od bazena s toboganom, a da se prethodno nije javila mami. Zatim su se Giga i Nikola igrali u velikom bazenu s peskom sa ostalom decom, divlje se nabacujući peskom. Oko njih nastala je prava mala peščana oluja. Njihova se odeća napunila peskom i to je bilo urnebesno. Sestra i brat cičali su i veselo se smejali, zaboravivši na vreme. Mama ih je tražila po parku dovoljno dugo da postane očajna. Kad ih je naposletku pronašla uz pomoć čuvara parka, zgrabila je Nikolu iz njenih ruku, a Gigu je pljusnula. Devojčica se nije rasplakala, ali njena mama jeste.

– Idi da pišeš domaći, kasno je – Giga je iz razmišljanja prenuo majčin glas. – Ja ću odneti Nikolu na spavanje.

– Mogu li da ga ja odvedem?

Mamina je strogoća naizgled malo popustila. – Idi, uzmi ga. – Podigla je Nikolu s poda i predala ga Gigi.

– Umrila bih da ti se nešto dogodi – šapnula joj je mama i Giga je brata odnela na spavanje.

U maloj sobi uključila je noćnu lampu koja je na tavanicu projektovala zvezdano nebo. Legla je pored dečaka na njegov krevet i poljubila ga u čelo. Dečak je prstom pokazao na zvezde na tavanici.

– To je samo lampa – rekla je Giga. Pokrila je brata i legla u svoj krevet. Za dvadesetak minuta u sobu je ušla mama. Prišla je Giginom krevetu i nežnim pokretom sklonila joj kosu s čela. Devojčica se pravila da spava. Mama je zatim sela pored Nikole. On je podigao ruku i pokazao joj plišanu igračku s kojom je spavao. Osmehnula se.

*Nu-ni, nu-ni, dete moje
Gledam milo lice tvoje*

Njen glas stopio se s bledom svetlošću koja je dopirala izvan sobe. Mama je pevala milujući dečaka po kosi.

*Tvoje malo lice
Oči žene-ptice*

Tihi glas pretvarao se u šapat.

*Nu-ni, nu-ni, dete moje
Šta je moje, to je tvoje*

Giga je čula kako se Nikolino disanje smiruje i kako dečak tone u san.

*Kroz snove ti me vodi
Tamo me oslobodi*

Šapat je polagano zamirao. Mama je poljubila Nikolu i na prstima izašla iz sobe.

Devojčica je pokušala i sama da zaspi, ali nije mogla. Okretala se i nameštala, ali nije htela da upali svetlo da ne bi

probudila brata. Pokrila se čaršavom preko glave i upalila mobilni po kojem je prčkala skoro sat vremena, ali san joj nikako nije dolazio. Setila se moruzgve. Oprezno je u mobilni ukucala reč „moruzgva“ i kliknula na „slike“. Pred njom se ukazala morska životinja s crvenim i valovitim pipcima na vrhu. Nevoljno, morala se složiti da ima nekih sličnosti. Odlučila je da će prestati da šiša kosu, ma koliko bila crvena i neposlušna. Ako bude padala kao u slapovima, neće podsećati na morske pipke.

Setila se tate. Uvek bi ga se najpre setila na livadi blizu jedne od crnokotarskih šuma. *Šuma je bila sa divljim stazama, neprivlačna izletnicima zbog neprohodnih puteva i izostanaka danjeg svetla, koje se vrlo teško probijalo kroz vrhove borova, ali je zato granicu s predgrađem činilo more zelene trave. Na suncu se protezala lepa prostrana livada, mama je tad nosila malog Nikolu u rukama, tata se smejao i gađao Gigu i mamu oštrim klasovima trave, koji bi se upetljavali u njihovu kosu. Taj savršeni dan bio je ni puna dvadeset i četiri sata odvojen od dana kada su saznali da je tata teško bolestan. Giga je navršila deset godina. Tata joj je rekao: „Ptičice moja.“ Dao joj je privezak sa pticom, koji je izgubila na toj istoj livadi nešto kasnije tog popodneva. Tata se nije ljutio, ali je Giga svejedno plakala.*

U želucu je osetila kako se tuga oblikuje u malu kuglu, a zatim kako kugla raste i poprima oblik srebrne ptice, davno izgubljene na livadi. San nije hteo da dođe, pa se devojčica prevrtala u krevetu. Čula je Nikolu kako se nasmejao u snu. Zatim je naglo svojim ušima privukla ivice jastuka i pritisla da više ništa ne čuje. Uspelo joj je. U sobi je zavladao mrak, a u mrak se uvukla tišina.

* * *

U isto vreme Elena se trudila da ne sluša naporno zano-
vetanje svojih roditelja. Užasno su je živcirali. Danas, tog
istog dana, čovek koji se našao u blizini starog broda zvao je
policiju, a ovi su odmah pozvali roditelje da dođu po svoju
decu. Kako je to samo bilo glupo! Nikoga nije bilo briga ako
se ozlede ili ubiju bilo gde drugde, ali brod je očigledno bio
zabranjena zona. Neverovatno je kako ljudi ponekad imaju
dvostruke standarde.

– Jesam li ti rekla da ne ideš gore?! – vikala je mama. – Zar
mora policija da me zove? Sram te bilo!

– Nemoguća si! Samo na sebe misliš! – vikao je tata.

– Zli ste! – prosiktala je Elena. – Kao da se vi niste tamo
penjali kao mali!

– Zato ti i govorim da je opasno – odvratio je tata. – Ne že-
lim više da čujem da si se našla tamo! Ni slučajno! Je li ti jasno?

Elena je izvukla mobilni iz džepa farmerki i počela da
kucka ne krijući iritiranost na svom licu.

Na to je mama izgubila živce. – Ne može se s njom! Ali
mogu ja da govorim i onim jedinim jezikom koji razume!
Nema mobilnog, televizije, kompjutera, ničega! Marš u sobu!

– Smesta se tornjaj! – zavikao je i otac.

Elena je prkosno pogledala majku, zatim oca, vratila mo-
bilni u džep, odjurila u svoju sobu i tresnula vratima tako
jako da je s njih na pod izleteo limeni znak „Ne ometaj“.

U miru svoje sobe, Elena se bacila na krevet s vriskom
kroz zube, bacivši ukrasni jastuk na ekran kompjutera. Onda
je rukom pomela policu iznad kreveta. Na pod su se raštrkali
svi suveniri, plišana srca i okviri sa slikama.

– Kreteni! – procedila je.

Zatim je na uši stavila slušalice, pustivši pritom kroz njih muziku koja joj je u ušima treštala svom snagom. Tako su prošli sati.

* * *

U Monterijeru pored mora, u srcu Crnih kotara, tačno u jedan i trinaest posle ponoći, vazduhom se prolomio zvuk. Bio je to zvuk poput sirene, samo bez one reske jačine, gotovo kao da je neko preko zvučnika stavio gusto platno. Zvuk je ulazio kroz prozore, dimnjake, cevi, rupe u zidovima i otvore za ventilaciju pravo do ušiju stanovnika. Samo dve osobe u gradu nisu ga čule – Giga, koja je u tom trenutku jastukom čvrsto začepila uši i Elena, u čije je uši u gluvo doba noći dopirala samo glasna muzika iz njenog plejera na mobilnom.